

МОТИВАЦІЯ СТУДЕНТІВ ДО ВОЛОНТЕРСЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ В РАМКАХ РУХУ „СПОРТ ДЛЯ ВСІХ”

Степан МЕЛЬНИЧУК

Львівський державний інститут фізичної культури

Постановка проблеми. Аналіз останніх досліджень та публікацій. Інтеграційні процеси в країнах Європи після другої світової війни сприяли тому, що Міжнародний рух „Спорт для всіх” у 70–80-х роках ХХ століття набув глобального розповсюдження. На даний час він підтримується державними і громадськими фізкультурно-спортивними і іншими масовими організаціями в більшості країн, оскільки спрямований на оптимальне задоволення потреб людей у фізичному удосконалюванні і рекреації [3].

Мета руху – залучення якомога більшої кількості населення різних країн до систематичних занять фізичними вправами для оздоровлення та активного відпочинку [5].

Україна приєдналася до Міжнародного руху постановою Кабінету Міністрів України (№49 від 18.01.03 р.), який підтримав пропозицію Державного комітету України з питань фізичної культури і спорту щодо створення центрів фізичного здоров'я населення „Спорт для всіх” [1]. Особливої актуальності це набуває після чітких заяв новообраного президента України В.Ющенка про інтеграцію України в Європейське співтовариство.

Будь-який напрямок руху ”Спорт для всіх” (пропаганда здорового способу життя, консультативно-медична допомога у самостійних оздоровчих тренуваннях, організація масових фізкультурно-спортивних заходів тощо), як правило, спирається на 3 основні ресурси: час, люди, фінанси. Частіше за все організатори руху „Спорт для всіх” скаржаться на відсутність належних фінансів, забуваючи, що за певної винахідливості привабливу ідею можна реалізувати шляхом залучення волонтерів [6].

Дослідження, які проводились в Англії виявили, що близько половини її населення бере участь у волонтерській діяльності, витрачаючи близько 100 млн. годин щотижня. Високий рейтинг волонтерство має в таких європейських країнах як Франція (19%), Данія (25%), Нідерланди (36%) та Ірландія (39%).

Дослідження проблем волонтерства у США, яке проводилось організацією “Gullup” для третього сектору свідчать, що серед залучених волонтерів 45% – це люди віком 18–24 роки, які в більшій мірі є студентами [4].

Як свідчить соціальна педагогіка, студенти-волонтери найбільш вмотивовані для добровільної соціальної роботи. Насамперед їх цікавлять професійні проблеми. Мотиви можуть бути як формальні – отримання заліку, проходження практики, так і реальні – набуття фахових знань з майбутньої спеціальності, напрацювання навичок спілкування з клієнтами [2].

Таким чином, виникає необхідність поглибленого наукового вивчення мотивації студентів до волонтерської діяльності.

Мета дослідження. Визначити мотивацію студентів до волонтерської діяльності.

Завдання дослідження:

1. Встановити чинники, що приваблюють студентів до волонтерської діяльності у русі “Спорт для всіх”.
2. Вивчити мотиви студентів до волонтерства у русі “Спорт для всіх”.
3. Визначити бажані напрямки волонтерської діяльності студентів.

Методи та організація дослідження. В роботі використовувались наступні методи: аналіз літературних даних, контент-аналіз, опитування, статистична обробка даних. Д час опитування було використано стандартизовану анкету волонтера руху “Спорт для всіх” [6]. Всього було опитано 111 студентів Львівського державного інституту фізичної культури, які навчаються на IV-V курсах за спеціальністю фізичне виховання.

Результати дослідження. Вирішення тих чи інших наукових проблем у будь-якій галузі наукового пізнання значною мірою залежить від визначення наукових, теоретичних понять, що розкривають проблему, яка вивчається. Це такі поняття як “волонтер”, “волонтерська діяльність”, “волонтерство”, “волонтерський рух”.

В Законі України “Про соціальні послуги” (від 19.06.03 р.) вказується, що волонтер це фізична особа, яка добровільно здійснює благодійну, неприбуткову та вмотивовану діяльність, що має суспільно-корисний характер.

Загальна Декларація про волонтерську діяльність (прийнята міжнародною радою директорів Міжнародної Асоціації Волонтерських Зусиль) тлумачить волонтерську діяльність як основу побудови та розвитку громадянського суспільства. Вона втілює в собі найшляхетніші прагнення людства-прагнення миру, свободи, безпеки та справедливості для всіх людей [7].

Загальне визначення волонтерства як діяльності включає в себе такі положення:

- така діяльність є не примусовою;
- така діяльність базується на прагненні допомогти;
- це справа, зроблена без попередньої думки про фінансову винагороду;
- така діяльність – це робота, а не гра.

Волонтерський рух – це добровільна, добродійна, неприбуткова та вмотивована діяльність, яка має суспільно-корисний характер [7].

В даному дослідженні встановлено, що 72,1% респондентів не брали участі у волонтерській діяльності; 18,9% зазначили, що їм важко відповісти на це запитання і ще 9% опитаних були волонтерами.

Опитування дозволило встановити, що в першу чергу студентів приваблює в русі “Спорт для всіх” приналежність до всесвітньої мережі руху, спортивна спрямованість діяльності організації, популярність в Україні та спрямованість організації на профілактику негативних проявів серед молоді (табл.1).

З’ясовано, що найменш привабливим у русі “Спорт для всіх” для студентів є ієрархічний стиль організації, державна форма власності та вивчення і використання організацією досягнень міжнародних фізкультурно-оздоровчих установ.

На запитання “Ви вирішили працювати волонтером саме тепер тому, що очікуєте отримати від волонтерства наступне” було запропоновано 19 варіантів відповідей. За результатами опитування 43,2% респондентів сподівається від волонтерської діяльності отримати певні знання та навички. Урізноманітнити своє життя та відчути себе потрібним і корисним прагне 40,5% та 35,1% опитаних відповідно. Однакову кількість респондентів (34,2%) студенти віддали бажанню навчитися вести здоровий спосіб життя та набутти досвіду у організації та проведенні масових заходів. 32,4% та 28,8% опитаних відповідно очікують отримати від волонтерства практику у своїй майбутній спеціальності та реалізацію своєї професійної майстерності (табл. 2).

При цьому сподіваються у майбутньому одержати роботу 25,3% студентів-курсників IV курсу і 15,6% студентів-магістрантів.

Незначною підтримкою відзначено такі мотиви, як бажання перемогти деякі свої комплекси (2,7%), очікування знайти друзів, моральну підтримку (3,6%) та застосування на практиці своїх моральних і духовних принципів (9,9%).

Таблиця 1

Рейтингове оцінювання студентами ЛДФК чинників, які є найбільш привабливими у русі “Спорт для всіх”

№ п/п	Назва чинників	Рейтингове місце
1.	Приналежність до всесвітнього руху „Спорт для всіх”	I
2.	Спортивна спрямованість діяльності організації.	II
3.	Популярність в Україні.	III
4.	Спрямованість організації на профілактику негативних проявів серед молоді.	IV
5.	Робота організації зі всіма верствами населення.	V
6.	Ідеологія руху „Спорт для всіх”.	VI
7.	Соціальна місія організації.	VII
8.	Масові заходи та акції, що були проведені організацією.	VIII
9.	Приналежність до всеукраїнської мережі „Спорт для всіх”.	IX
10.	Позитивний імідж руху.	X
11.	Професійні і моральні якості співробітників.	XI
12.	Багатогранність можливостей для самовдосконалення під час роботи в організації.	XII
13.	Вивчення і використання організацією досягнень міжнародних фізкультурно-оздоровчих організацій.	XIII
14.	Державна форма власності.	XIV
15.	Фірмовий стиль організації.	XV

Таблиця 2

Основні мотиви, які спонукають студентів ЛДФК до участі у волонтерській діяльності в рамках руху „Спорт для всіх”

№ п/п	Назва мотиву	%
1.	Отримати певні знання та навички.	43,2
2.	Урізноманітнити своє життя.	40,5
3.	Відчути себе потрібним і корисним.	35,1
4.	Навчитись вести здоровий спосіб життя.	34,2
5.	Набути досвіду у організації та проведенні масових заходів.	34,2
6.	Практикуватися у своїй майбутній спеціальності.	32,4
7.	Реалізувати свою професійну майстерність.	28,8
8.	Отримувати консультації щодо самостійних тренувань з метою оздоровлення.	25,2
9.	Відчути моральне задоволення і сенс життя.	24,3
10.	Набути досвіду з соціального життя.	23,4
11.	Випробувати себе в різних справах.	23,4
12.	Сподіваюся у майбутньому отримати роботу.	22,5
13.	Відчути себе здатним щось зробити.	18,9
14.	Отримати визнання і певний статус.	18,0
15.	Отримати методичні рекомендації щодо тренування.	16,2
16.	Набути дар переконання.	15,3
17.	Застосувати на практиці свої моральні і духовні принципи.	9,9
18.	Я очікую знайти друзів, моральну підтримку.	3,6
19.	Я можу перемогти деякі свої комплекси.	2,7

Вказуючи бажані напрямки волонтерської роботи 65,7% респондентів відзначили, що вміють вислухати і дати дружню пораду. Простежується тенденція по кількості таких зазначених напрямків, як: я знаюся на здоровому способі життя і можу займатися пропагандою (46,8%), причому цей пункт вказало 59,3% студентів-магістрантів, я можу допомагати у організації та проведенні масових заходів (45%) та я можу надавати консультації щодо самостійних тренувань з метою оздоровлення (44,1%). Необхідно звернути увагу, що 39,6 % респондентів вказують на вміння дати дружбу, моральну допомогу та любов. Значний відсоток студентів вважають, що вони можуть бути педагогами-організаторами та інструкторами-методистами за місцем проживання (відповідно 40,5% та 29,7% опитаних) (табл. 3).

Таблиця 3

Пріоритетні напрямки волонтерської діяльності студентів ЛДФК у русі „Спорт для всіх”

№ п/п	Назва напрямків волонтерської діяльності	%
1.	Я вмію вислухати і дати дружню пораду.	65,7
2.	Я знаюся на здоровому способі життя і можу займатись пропагандою.	46,8
3.	Я можу допомогти в організації і проведенні масових заходів.	45,0
4.	Я можу надавати консультації щодо самостійних тренувань з метою оздоровлення.	44,1
5.	Я можу бути педагогом-організатором за місцем проживання.	40,5
6.	Я можу дати дружбу, моральну допомогу, дарувати любов та посмішку.	39,6
7.	Я можу бути інструктором-методистом за місцем проживання.	29,7
8.	В мене є дар переконання і я вмію агітувати.	26,1
9.	Я можу допомагати відновлювати спортмайданчики.	24,3
10.	Я хочу розповсюджувати пропагандистсько-просвітницькі матеріали.	8,1
11.	Я можу залучати різні джерела фінансування.	6,4
12.	Я можу займатися інформаційним забезпеченням в організації руху „Спорт для всіх”.	6,3
13.	Я можу надавати консультативні послуги організаторам руху „Спорт для всіх”.	5,4
14.	Я можу розробляти веб-сайти та комп'ютерні програми.	2,7

Не одержали підтримки такі напрямки як: я можу займатися інформаційним забезпеченням в організації руху “Спорт для всіх” та я можу розробляти веб-сайти та комп'ютерні програми (відповідно 6,3% та 2,7% респондентів).

Слід зазначити, що більшість студентів вказали, що їм більш до вподоби працювати з партнером або групою (відповідно 51,3% та 26,2% опитаних). Самостійно виконувати роботу подобається 20,7% респондентів.

Висновки

- Основними чинниками, що приваблюють студентів до волонтерської діяльності у русі “Спорт для всіх” є приналежність до всесвітньої мережі руху, спортивна спрямованість діяльності організації, популярність в Україні та спрямованість організації на профілактику негативних проявів серед молоді.
- Пріоритетними мотивами студентів до волонтерства у русі “Спорт для всіх” є бажання отримати певні знання та навички, урізноманітнити своє життя та відчутти себе потрібним і корисним.

3. До бажаних напрямів волонтерської роботи у русі “Спорт для всіх” студенти відносять пропаганду здорового способу життя, організацію та проведення масових заходів, надання консультацій щодо самостійних тренувань з метою оздоровлення.

Отримані відомості можуть служити орієнтиром при розробці системи безперервного моніторингу мотивації студентів до волонтерської діяльності у русі “Спорт для всіх”.

Література

1. Дутчак М. Стратегія і тактика розвитку спорту для всіх в Україні // Педагогіка, психологія та медико-біологічні проблеми фізичного виховання і спорту. Зб.наук.пр. За ред. С.С.Єрмакова – Х.-Л., 2003. - №16, - С.3-16 .
2. Капська А.Й. Соціальна педагогіка: Підручник. – К.: Центр навчальної літератури, 2003. – 256 с.
3. Лукащук В. Сучасні тенденції руху „Спорт для всіх” // Проблеми активізації рекреаційно-оздоровчої діяльності населення: Матеріали. ІV Всеукр. наук.-практ. конф. – Л., 2004. – С.186-187.
4. Маккарлі С., Лінг Р. Управління діяльністю волонтерів. – Гурт, 1998. – 160с.
5. Організація та методика оздоровчої фізичної культури і рекреаційного туризму / О.М. Жданова, А.М. Тучак, В.І. Поляковський, В.І. Котова. – Луцьк: Вежа, 2000. – 234 с.
6. Практичні рекомендації щодо залучення волонтерів руху “Спорт для всіх” і роботи з ними / Підгот. А.В.Мічудою. – К., 2004. – 41с.
7. Створення та керування волонтерськими програмами: Матеріали семінару-тренінгу, адаптовані для роботи у центрах фізичного здоров’я населення “Спорт для всіх”. – К., 2004. – 38с.

MOTIVATION OF STUDENTS TO VOLONTERIAL ACTIVITY IN “SPORT FOR EVERYBODY”

Stepan MELNUCHYC

Lviv State Institut of Physical Culture

Abstract. Ukrainian Evropian choice means a movement of physical culture and sport towards international achivments. The international movement “Sport for everybody” is created for satisfaction everyone in physical shape and recreation.

Ukrainian centre “Sport for everybody” and it’s local services have to begin organization of volonter’s school. We study the motivations of student’s from Lviv State Institut of Physical Culture to volonter’s work.

Key words: “Sport for everybody”, volonter’s work, motivations of student’s.